

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernesstraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
BZ2408439

Bijlage(n)
-

Datum 22 november 2024
Betreft Geannoteerde agenda NAVO Foreign Ministers Meeting (FMM) 3 en 4
december 2024

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de NAVO bijeenkomst van
ministers van Buitenlandse Zaken op 3 en 4 december 2024.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Caspar Veldkamp

Geannoteerde agenda NAVO Foreign Ministers Meeting (FMM) 3 en 4 december 2024

De NAVO *Foreign Ministers Meeting* (FMM) vindt op 3 en 4 december aanstaande plaats in Brussel. De bijeenkomst biedt kans om terug te blikken op de NAVO-top in Washington D.C. van 9 tot 11 juli 2024 en om de implementatie van de besluiten die daar zijn genomen te bespreken. De oorlog in Oekraïne duurt inmiddels al meer dan duizend dagen. De FMM zal daarom wederom grotendeels in het teken staan van de aanhoudende Russische agressie, de noodzaak om Oekraïne te blijven steunen en de gevolgen van de oorlog voor de Euro-Atlantische veiligheid. Tevens zal deze FMM vooruitblikken op de NAVO-top in Den Haag op 24 en 25 juni 2025. Voor deze FMM zijn, naast de 32 NAVO-bondgenoten, ook Oekraïne, de EU en Jordanië uitgenodigd.

De FMM bestaat uit drie werksessies en zal in het teken staan van de voornaamste strategische uitdagingen waar het bondgenootschap voor staat. In de *NATO-Ukraine Council* (NUC) spreken bondgenoten samen met de Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken Andrii Sybiha en de beoogd Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van de EU (EU HV) Kaja Kallas over de ontwikkelingen in Oekraïne. Daarnaast spreken de NAVO-ministers over de Zuidflank. Koning Abdullah II van Jordanië is uitgenodigd om deel te nemen aan deze sessie.

Deze geannoteerde agenda wordt tevens benut om uw Kamer, mede namens de minister van Defensie, te informeren over de voortzetting van de Nederlandse bijdrage aan operatie Interflex.

Werksessie Strategische uitdagingen

Tijdens deze werksessie spreken de 32 NAVO-ministers van Buitenlandse Zaken over de voornaamste strategische uitdagingen waar het bondgenootschap voor staat. De Russische agressie vormt de meest acute en directe dreiging voor de NAVO. Het aankomend jaar zullen de bondgenoten hun *strategic approach* ten opzichte van Rusland tegen het licht houden, zoals afgesproken tijdens de NAVO-top in Washington. Ook spreken de bondgenoten over het strategisch partnerschap tussen Rusland en China, en de gezamenlijke inzet van deze landen om de internationale rechtsorde te ondermijnen, alsook over de groeiende militaire en veiligheidssamenwerking van Rusland met Noord-Korea, Iran en Belarus. Er zal tevens aandacht zijn voor de toenemende hybride aanvallen van Rusland op bondgenoten.

Rusland zet zich actief in om Euro-Atlantische veiligheid te ondermijnen, en zet vrede en stabiliteit ernstig onder druk door de agressie in Oekraïne. Hierdoor zijn de veiligheid en stabiliteit in Europa niet langer vanzelfsprekend. Het kabinet heeft ernstige zorgen over de Russische oorlogseconomie, het herstelvermogen van Russische militaire capaciteiten – waaronder door middel van sanctieomzeiling – het provoceren en testen van NAVO-bondgenoten via hybride aanvallen, schending van het NAVO-luchtruim en de grootschalige inzet van Noord-Koreaanse troepen. In toenemende mate maakt Rusland gebruik van sabotage, geweld, grensprovocaties, cyberactiviteiten en desinformatie. Dit vraagt om een stevige respons om de collectieve afschrikking en verdediging van het bondgenootschap nu en in de toekomst te versterken. Nederland zal tijdens deze sessie daarom wederom benadrukken dat Rusland de belangrijkste dreiging blijft voor de NAVO-bondgenoten en verwelkomt het streven samen tot een passende *strategic approach* te komen om de Russische dreiging af te schrikken, te beperken en te bestrijden. Tevens worden er op korte termijn nieuwe hybride maatregelen onderhandeld en steunt Nederland het voorstel van de secretaris generaal van de NAVO om in 2025 de NAVO-hybride strategie te herzien.

Het kabinet vindt het van belang dat deze aanpak ook ingaat op de faciliterende rol die derde landen innemen ten opzichte van de Russische agressie tegen Oekraïne. Hierbij gaat het in het bijzonder om Noord-Korea, China, Iran en Belarus. De inzet van Noord-Koreaanse troepen is een serieuze escalatie en is in strijd met het VN-Handvest. De escalatie past in een zorgelijk patroon van landen die de Russische agressie in toenemende mate steunen, met implicaties voor Oekraïne en bredere Europese veiligheid. Nederland zal tijdens deze werksessie daarom onderstrepen dat het faciliteren van Russische agressie door derde landen consequenties moet hebben.

Een sterke trans-Atlantische relatie is een randvoorwaarde om deze strategische uitdagingen het hoofd te bieden en Nederland zal in deze sessie het belang benadrukken van het verder bestendigen daarvan. Het is in dit kader van belang dat alle bondgenoten blijven investeren in hun eigen defensie- en industriële capaciteiten. Hierbij staan in het bijzonder de Europese NAVO-bondgenoten voor de opgave om meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen veiligheid en defensie, om zo te komen tot een meer evenredige trans-Atlantische lastenverdeling. Tegen deze achtergrond is het cruciaal dat alle bondgenoten voldoen aan de *Defense Investment Pledge* om minimaal 2% van het bbp aan defensie besteden, en ook dat zij hun individuele capaciteitendoelstellingen naleven. Daarbij geldt, gezien het huidige dreigingslandschap, dat deze huidige doelstellingen een absolute ondergrens vormen en dat op termijn de NAVO mogelijk meer zal vragen om te kunnen blijven voorzien in een effectieve bondgenootschappelijke afschrikking en verdediging.

Werkdiner NATO-Ukraine Council

Het werkdiner behelst de *NATO-Ukraine Council*, waar de nieuwe Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken Andrii Sybiha voor het eerst aan zal deelnemen. Ter bevordering van een eensgezind optreden van de EU en NAVO in de steun aan Oekraïne, is voor deze sessie de nieuw aangetreden EU HV Kaja Kallas ook uitgenodigd. Nederland is groot voorstander van het intensiveren van de samenwerking tussen de EU en NAVO en verwelkomt de ambities die de secretaris-generaal van de NAVO Rutte en Commissievoorzitter Von der Leyen hier recentelijk over hebben uitgesproken.

In de sessie staan bondgenoten stil bij de actuele situatie in Oekraïne. Inspanningen om Oekraïne onverminderd politiek, militair, financieel en moreel actief te steunen, blijven van essentieel belang voor de bondgenootschappelijke, Europese en de Nederlandse veiligheid. Nederland zal Oekraïne daarom voor zolang als nodig blijven steunen en zal bondgenoten aansporen tot verdere intensivering van internationale steun. In deze sessie staan naar verwachting de Oekraïense behoeften op het slagveld, de noodzaak en mogelijkheden om verdere steun te intensiveren en het belang om de defensie-industrie in Oekraïne op te schalen centraal. Zo wordt Oekraïne in staat gesteld om zichzelf te verdedigen tegen de voortdurende Russische aanvallen en om op lange termijn een moderne en effectieve krijgsmacht op te bouwen, ook ter voorbereiding op het toekomstige NAVO-lidmaatschap van Oekraïne.

Werksessie Bijeenkomst met Zuidelijke buurlanden

Daarnaast zal de FMM aandacht besteden aan de relatie van de NAVO met Zuidelijke buurlanden, met name het Midden-Oosten, Noord-Afrika en de Sahel. Secretaris-generaal Rutte heeft Koning Abdullah II van Jordanië uitgenodigd deel te nemen aan de sessie, als belangrijke NAVO-partner in het Midden-Oosten.

Tijdens de NAVO-top in Washington D.C. afgelopen zomer hebben bondgenoten een nieuw actieplan aangenomen ten behoeve van een versterkte en meer strategische relatie met de landen in de Zuidelijke nabuurregio van de NAVO. Onderdeel van het actieplan is om door versterkte analysecapaciteit, politieke dialoog, praktische samenwerking, defensiecapaciteitsopbouw en samenwerking met andere (regionale) organisaties bij te dragen aan vrede en veiligheid in deze regio, waarmee ook de veiligheid van het bondgenootschap is gediend. Daarnaast is door de secretaris-generaal een Speciaal Gezant voor het Zuiden aangesteld. Nederland steunt een actiegerichte aanpak met nadruk op veiligheidsuitdagingen zoals contraterrorisme, grensbewaking, irreguliere migratie, en maritieme veiligheid en zal deze sessie gebruiken om op te roepen structureler met zowel de huidige partners, alsook nieuwe gesprekspartners (landen en regionale organisaties) in gesprek te gaan. Het is van belang *outreach* te blijven doen naar een breed aantal belanghebbenden. Nederland zal benadrukken dat de NAVO als politiek-militair bondgenootschap baat heeft bij onderhoud en groei van de partnerschappen.

Daarnaast zal worden gesproken over het eerste *NAVO Liaison Office* in de regio, dat binnenkort zal openen in Amman, en over verdere handelingsopties om de relatie met Zuidelijke partners verder te bestendigen en versterken.

Bondgenoten zullen deze sessie mogelijk ook willen benutten om met Jordanië van gedachten te wisselen inzake de situatie in het Midden-Oosten. Nederland waardeert de constructieve rol die Jordanië in de regio speelt, onder meer ten aanzien van het leveren van humanitaire hulp aan Gaza. De situatie in Gaza blijft erbarmelijk en het kabinet blijft oproepen tot de implementatie van VNVR-resolutie 2735, die moet leiden tot een onmiddellijk staakt-het-vuren, het vrijlaten van de Israëlische gegijzelden, toename van humanitaire hulp en een duurzaam bestand in Gaza. Het kabinet roept eveneens op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren tussen Israël en Hezbollah. Een duurzame diplomatieke oplossing tussen Israël en Hezbollah blijft voor het kabinet de beste weg naar stabiliteit in de regio en veiligheid voor Israël, Libanon en andere landen in het Midden-Oosten. Nederland steunt daarom de initiatieven voor een diplomatieke oplossing tussen Israël en Hezbollah langs de lijnen van resoluties 1701 en 1559 van de VN-Veiligheidsraad.

Voortzetting Nederlandse bijdrage operatie Interflex

Mede namens de minister van Defensie, informeer ik uw Kamer over de aanhoudende steun van Nederland aan trainingen van Oekraïense militairen. Sinds 2022 levert Nederland een bijdrage aan operatie Interflex, een trainings- en opleidingsprogramma in het Verenigd Koninkrijk gericht op het snel en grootschalig trainen van Oekraïense militairen. Tot nu toe zijn via operatie Interflex circa 45.000 Oekraïense militairen getraind. Het doel is om in 2025 circa 20.000 Oekraïense militairen te trainen. De Nederlandse bijdrage wordt in 2025 voortgezet met vier à vijf rotaties van elk circa negentig militairen van de Koninklijke Landmacht. Met deze voortzetting levert Nederland een belangrijke bijdrage aan de continuïteit van trainingen van Oekraïense militairen en de effectiviteit van de Oekraïense strijdkrachten. De kosten van de bijdrage aan deze training worden geraamd op EUR 5 miljoen voor 2025 en worden gefinancierd uit het Budget Internationale Veiligheid.